

Mikä? Arkisto Juttusarjat Videot Tapahtumat Podcastit Toimitus

Kirjoittajat Kirjoittajaohjeet Politiikasta kouluissa [+ Suomi](#)

Studia Generalia: Näkökulmia mis- ja disinformaatioon

## PODCAST: VAIPPAHANKE – HOIVAN KESTÄVÄ TULEVAISUUS

23.3.2021

📅 23.3.2021 👤 POLITIIKASTA LEHTI 📌 ARTIKKELIT, MIKKO POUTANEN, TIINA VAITTINEN 🔍



Aikuisvaippoja Tel-Avivissa. Kuva: David Shankbone / Wikimedia commons (CC BY 3.0)

Lukuaika: 4 min.

Ihminen tarvitsee hoivaa koko elämänsä ajan. Käsitys hoivasta vain lapsuuden tai vanhuuden tarpeena, passiivisena hoivan kohteena, ei huomioi hoivan käsitteen monimuotoisuutta. Tätä monimuotoisuutta avaavat esimerkiksi aikuisvaipat.

Käsitys ihmisestä hoivan tarvitsijana nojaa usein mielikuviin varhaislapsuudesta tai vanhuudesta, jolloin oman toimintakyvyn puutteellisuuden vuoksi *joudutaan* hoivan passiiviseksi kohteeksi. Mahdollisen poikkeuksen tähän mielikuvaan tekevät vakavasti työikäisenä vammautuneet tai sairastuneet. Harvemmin mielikuvissa kulkevat ”normaaleiksi” mielletyt kansalaiset, joiden arjessa sairaus ei ulkoisesti näy.

Hoiva voi kuitenkin ottaa monenlaisia piirteitä elämän aikana ja vain osa niistä on suoranaisia lääketieteellisiä interventioita. Sen sijaan elämää helpottavia

### Mikko Poutanen

Mikko Poutanen on tutkijatohtori Tampereen yliopistossa ja Politiikasta-lehden vastaava päätoimittaja.

### Tiina Vaittinen

Tiina Vaittinen on Suomen Akatemian tutkijatohtori ja [Vaippahanke](#) -tutkimusryhmän johtaja, joka työskentelee globaalien terveys- ja sosiaalipolitiikan oppiaineessa Tampereen yliopistossa. Hän on tutkinut mm. hoivaetiikkaa, vanhushoivan taloutta, hoitoalan muuttoliikkeitä, ja arkisia dementiahoivan konflikteja. Tällä hetkellä hän kehittää kokonaisvaltaisesti kestävää kontinenssihoitoa, lokaalisti ja globaalisti.

Artikkeliin sovelletaan avoimen julkaisemisen lisenssiä tiedelehdille (CC BY-NC-ND). [Lue lisää tekijänoikeuksista.](#)

## Selaa arkistoa

### Arviot

demokratia

Euroopan unioni

Venäjä

populismi

Suomi

Yhdysvallat

Retoriikka

Turvallisuuspolitiikka

Media

ilmastonmuutos

Maahanmuutto

Tutkimus

Yliopisto

Eurooppa

Tasa-arvo

hoivaratkaisuja voidaan käyttää – jopa tarvita – muutoin kaikin puolin terveeltä ulkoisesti vaikuttavan ihmisen elämässä.

Oman erikoislukunsa tässä muodostavat aikuisille suunnatut vaipat – eli inkontinenssisuojat. Nämä ovat arkisia kulutushyödykkeitä, joita sadat miljoonat ihmiset käyttävät päivittäin ympäri maailman, kerrotaan aikuisvaippoja tutkivan [Vaippahankkeen](#) nettisivuilla. On arvioitu, että Euroopassa virtsankarkailusta kärsii noin joka kymmenes aikuinen, ja ulosteinkontinenssista joka viidestoista.

*Elämää helpottavia hoivaratkaisuja voidaan käyttää – jopa tarvita – muutoin kaikin puolin terveeltä ulkoisesti vaikuttavan ihmisen elämässä.*

Kyseessä on siis todella merkittävä terveysteknologia, vaikka mielikuvissa aikuisvaippa yhdistetäänkin usein vanhushoivaan. Usein vaipasta puhutaan myös skandaalinomaisesti hoivan huonoa laatua [hoitokodeissa tai kotihoidossa](#) tai [omaishoidossa](#) käsittelevissä artikkeleissa, vaikka se on paljon muutakin, muun muassa välttämätön hygieniatuote monen ihmisen arjessa.

Vaippahankkeen johtava tutkija **Tiina Vaittinen** kertoo tässä Poliitikasta podcastissa *Politiikasta*-lehden vastaavalle päätoimittajalle **Mikko Poutaselle**, miten monitahoinen tuote aikuisvaippa on, ja miten sen kautta voidaan tarkastella hoivaa sekä kansainvälisen poliittisen talouden että hoivan kestäväen tulevaisuuden näkökulmista. Keskustelun pohjalta lienee selvää, että aikuisvaippa on äärimmäisen poliittinen hyödyke.

## Sokea piste yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen kentällä

Vaittisen mielenkiinto aikuisvaippoja kohtaan ponnistaa hänen aiemmasta tutkimuksestaan: [väitöskirjassaan](#) Vaittinen on syventynyt hoivan yhteiskuntapoliittiseen merkitykseen sekä hoivan poliittiseen talouteen. Osana [Vaiva-kollektiivia](#) Vaittinen on osallistunut myös [hoivatutkijoiden manifestiksi](#) kuvatun [kirjan](#) kirjoittamiseen. Hoivalla on toisin sanottuna paljon annettavaa monille tutkimussuuntauksille, etenkin kun tarkastellaan marginaaleissa olevia asioita, joista helposti vaietaan. Inkontinenssi on juuri tällainen aihe.

Lisäksi hoivan materiaalisiin käytäntöihin perehtyminen nosti esiin aikuisvaipat aiheena, jota ei ollut laajasti yhteiskuntatieteissä tutkittu. Vaikka aikuisvaipoilla on ollut kasvava merkitys hoivan kentässä, aihetta on harvemmin lähestytty suoraan tutkimuskohteena. Kysehän on ihmisruumiin eritteistä, jotka vaikuttavat vaikeilta aiheilta ja joita ei välittömästi sijoitaisi esimerkiksi ”normaaliin” keskusteluun.

*Hoivalla on paljon annettavaa monille tutkimussuuntauksille, etenkin kun tarkastellaan marginaaleissa olevia asioita, joista helposti vaietaan.*

Pidätyskykyä pidetään siis eräänlaisena inhimillisenä normina. Ihmisen lähestyminen koko elämänsä hoivaa tarvitsevana olentona on ollut paljolti vieras ajatus – omillaan tulisi pärjätä. Inkontinenssi iskee suoraan ihmisen

Vaalianalyysit

Terrorismi

talous

Ulkopolitiikka

## Tarkennettu haku

### Hakusana

### Ajanjakso



### Kirjoittajat

### Avainsanat

Hae

## Uusimmat podcastit

Politiikasta  
Vuosi Bidenia Tru...

43:35

Politiikasta - Vuosi Bidenia Trumpin jä...	108
Politiikasta - Vuosi Bidenia Trumpin jälk...	96
Politiikasta - Poliittisen osallistumise...	169
Politiikasta - Edustajuus puntaroiviss...	2.2K
Politiikasta - Yritykset, yhteiskunta ja ...	156
Politiikasta - Vaalipolitiikkaa ja kansal...	176
Politiikasta - Koronavuosi kulttuuriala...	303
Politiikasta - Koronavuosi kulttuuriala...	113

Latest tracks by [Politiikasta](#)

Privacy policy

itsemääräämiskyvyn ajatukseen. Aikuisvaipat nousevat mieleen lähinnä skandaaleina, joissa kuvaillaan laiminlyötyjä vanhuksia, joiden vaipat ovat vaihtamatta. Ei ole ihme, että tästä juonetaan lähinnä kauhukuvia.

Vaittinen toteaa, että aiheen arkaluontoisuus on johtanut myös siihen, että on syntynyt tietovajetta niin ongelman itsensä kuin hoitomahdollisuuksienkin välillä, jopa terveysalan ammattilaisilla. Nämä stigmaat osaltaan nimenomaan osoittavat, miksi aikuisvaipat ovat niin tärkeä tutkimuskohde: tutkimuksen tavoitteena on lisätä tietoa ja ymmärrystä sekä myös parantaa olemassa olevia käytäntöjä. Aiheeseen liittyvän häpeän liennytyksellä on merkitystä myös inkontinenssista kärsivien kannalta.

*Jopa niissä paikoissa, missä aikuisvaippoja tuotteena yleisesti käytetään – esimerkiksi hoivakodeissa – niiden käyttöä ei kuitenkaan käytännössä huomioida tilojen suunnittelussa.*

Aikuisvaipat kytkeytyvät teknologiaan vaippojen valmistusprosessin kautta, jätehuoltoon hoivakodeissa sekä myös muussa kaupunkisuunnittelussa. Inkontinenssi oletetaan lähtökohtaisesti usein harvinaisemmaksi kuin mitä se on, mikä johtaa kummallisiin ratkaisuihin tilojen suunnittelussa. Vaittinen lisää, että jopa niissä paikoissa, missä aikuisvaippoja tuotteena yleisesti käytetään – esimerkiksi hoivakodeissa – niiden käyttöä ei kuitenkaan käytännössä huomioida tilojen suunnittelussa.

## Hoivateknologia eriarvoisuuden merkinä

Kun kyseessä on näin yleisesti käytössä oleva hyödyke, sen takana on myös kasvavaa liiketoimintaa. Vaippahankkeen sivuilla [todetaan](#), että maailmanlaajusten aikuisten vaippamarkkinoiden on arvioitu kasvavan 9,2 miljardista Yhdysvaltain dollarista vuonna 2015 lähes 15 miljardiin dollariin vuoteen 2021 mennessä. Ottaen globaalin demografisen kehityksen huomioon liiketoiminnan suunta on yksinomaan kasvamaan päin.

Näin ollen aikuisvaipat, niin kuin mikä tahansa pitkälle jalostettu markkinahyödyke, toimii myös eriarvoisuuden mittana: samanlaatuiset vaipat eivät ole kaikille saatavilla yhtä helposti, edullisesti tai laadukkaina – toisille vaippoja ei ole saatavilla lainkaan. Ero esimerkiksi niin sanottuun globaaliin etelään on merkittävä. Tämä luonnollisesti korostuu teknologisesti kehittyneiden – monimutkaisten materiaalitekologioita hyödyntävien ohuiden, eli huomaamattomien – vaippojen kohdalla.

*Synnyttäneiden inkontinenssi esitetään toisinaan jopa väistämättömänä asiana, mitä se ei ole.*

Suomessa vaikeasta ja keskivaikeasta inkontinenssista kärsivien ihmisten vaipat kuuluvat julkisrahoitteisen hoitotarvikejakelun piiriin, mutta niidenkin käytännöissä on eroja.

Inkontinenssi ymmärretään usein feminiiniseksi naisten vaivaksi – osin siksi, että raskaus ja synnytys lisäävät inkontinenssin riskiä. Jopa kolmannelle

synnyttäneelle jää virtsankarkailuongelmia ja jopa joka kymmenennelle ulosteenkarkailua. Synnyttäneiden inkontinenssi esitetään toisinaan jopa väistämättömänä asiana, mitä se ei ole. Inkontinenssista naisellisena vaivana ruokkii myös inkontinenssisuojien mainonta, jossa käyttäjiksi esiin nousevat lähinnä naiset. Tämä entisestään vaikeuttaa miesten osalta inkontinenssi ongelmista puhumista.

Nämä jännitteet näkyvät siinä kiitollisessa palautteessa, millä Vaippahanke on otettu vastaan – myös miesten osalta.

## Ongelman tunnistamisesta myös ehkäisevään hoitoon

Mikäli inhimilliset syyt aiheeseen puuttumiseen eivät itsessään riitä, Vaippahankkeen tutkimuksessa on myös käynyt ilmi, että verrattain helpot parannukset inkontinenssin hoitopoluissa ja ennaltaehkäisevässä hoidossa voisivat synnyttää merkittäviä säästöjä julkisessa terveydenhuollossa. Esimerkiksi lantionpohjaan keskittyvällä fysioterapialla voidaan ennaltaehkäistä ja parantaa synnyttäneiden naisten inkontinenssia.

*Verrattain helpot parannukset inkontinenssin hoitopoluissa ja ennaltaehkäisevässä hoidossa voisivat synnyttää merkittäviä säästöjä julkisessa terveydenhuollossa.*

Tällainen varhainen puuttuminen naisten inkontinenssiin varhaisella iällä vähentäisi paitsi vaippakustannuksia populaation elinkaaren aikana, myös vähentäisi kalliita hoitoja myöhemmällä iällä ja edesauttaisi toimintakyvyn säilymistä ihmisen ikääntyessä. Vaittinen peräänkuuluttaakin julkisen sektorin taloushallintoa tarttumaan tähän ”tuhannen taalan paikkaan”.

## Vaippahankkeen potentiaali

Tutkimushanke on suunniteltu siten, että se käsittelee taloutta, terveyttä, hoivaa, teknologiaa ja teollisuutta pyrkien kartoittamaan kokonaisvaltaisen kuvan siitä globaalista poliittisesta taloudesta, joka vaipan ympärille rakentuu erilaisissa käytännöissä. Vaippahankkeen piirissä on huomattu, että tutkittavaa olisi enemmänkin, jos vain resurssit ja rahoitus saataisiin riittämään. Poikkitieteellisyydeltä ei voida, eikä haluta vältyä, kun kyseessä on laajemman ymmärryksen tavoite vähälle huomiolle jääneessä tematiikassa.

Ylipäätään hoivatutkimus nykyään peräänkuuluttaa uusia näkökulmia, kuten esimerkiksi hoivan itsensä – hoivatyöntekijöiden – **sosiaalista uusintamista**. Uusia näkökulmia tarvitaan siksi, etteivät uudet tutkimusavaukset jää nykyisen koronakriisin varjoon. Myös Vaittinen toivottaa aiheesta kiinnostuneet ottamaan rohkeasti yhteyttä tutkimushankkeeseen.

*Ylipäätään hoivatutkimus nykyään peräänkuuluttaa uusia näkökulmia, kuten esimerkiksi hoivan itsensä – hoivatyöntekijöiden – sosiaalista uusintamista.*

Vaippahanke jatkaa työtään muun muassa julkaisemalla kaksikielistä [podcastia](#). Aineiston keruu jatkuu eri kentillä yhteistyössä toimijoiden kanssa. Vaippojen käyttäjät tai niiden käytössä toisia ihmisiä avustavat voivat osallistua tutkimukseen esimerkiksi kirjoittamalla anonyymisti ”vaippatarinan”. Kirjoituskutsu löytyy hankkeen [nettisivuilta](#).



Politiikasta

Vaippahanke – hoivan kestävä tulevaisuus 23.3.2021 – TIINA VAL...

SOUNDCLOUD

Share



[Privacy policy](#)

*Haastattelussa käytettiin kasvomaskeja.*

*Tiina Vaittinen on yhteiskuntatieteiden tohtori Tampereen yliopistossa ja Vaippahankkeen johtava tutkija.*

*Mikko Poutanen on yhteiskuntatieteiden tohtori Tampereen yliopistossa ja Poliitikasta-lehden vastaava päätoimittaja.*

📌 HOIVAPOLITIIKKA, SOSIAALINEN UUSINTAMINEN